

kterih vrednost izdajatelj nikakor ne preceni, katerih pogubo bi pa jako omiloval. Veči del teh pesem in naj lepši izmed njih se nam kot pristni pa le raztreseni ostanjki nekdanj velike obširniši politiške poezije slovenskiga naroda pred oči stavijo. Njih počasno utihnenje v poznejših dobah je pa tudi znamenje, da njih pravi studenc življenja že posahnuje, ker po opombi nekiga bistroumniga pisatelja*) so si valovi časa ravno nasprot z valovi reke; uni merlice potopijo in le to, kar je živo, na poveršju nesó. Pred nekimi léti bi morebiti marsikteri, to zapazivši, mislil, da v slovenskih deželah slovanski živelj nemškemu omaguje, — ali posebno v nar novejši dobi se je zmota tega usodka skazala. Ta prikazek se pa iz tega, česar nas tudi drugod skušnja uči, lahko razjasni. Zmage narašajoče omike preganjajo samostojni pesniški duh narodov; osobite stare šege ljudstva se občinskim oblikam nove izobraženosti umikujejo; domači junaki nekdanjih časov, brez kake vezí s sedanostjo, pobegnejo iz ust naroda v starinske liste zgodovine, in na mesto umirajoče narodske pesmi nastopijo dopadljivši stvaritve umetniškiga pesništva. Ta v zgodovini vterjena sprememba v omiki se je tudi tukaj že prevagnila, in v domovini naših pesem si nemštvo in slovanstvo, jako oborožena, v boru nasproti stojeta, — obadva od domačinov branjena, le s tem razločkam, da enim globoko vkoreninjeni nemški živelj, drugim zburjeni narodski duh, ki tudi v politiške zadeve sega, več veljavnosti ima. Nemštvo, na videz prevagajoče, popolne obstojne zmage še ni zadobilo; pa tudi slovanstvo se še zmaganiga ne spozná, marveč, dolgo časa se boja ogibavši, mlajši in krepkeji trumo vnovič v vojsko pelje. Na katero stran se želje nemškiga pevca nagibajo, pač ne boš dvomil; ali on ni tako tesniga serca, da bi pravičniga tirjanja mogočne iskrenosti in junaske kreposti tudi v nasprotnim taboru ne spoznal, in da bi, nepremakljivo le svoje stranke se deržeč, višjiga svet vladajočiga klica preslišal, ki iz mogočniga človeštva doni in pred katerim kričanje posamesnih narodov utihniti mora, kakor beseda posamesniga človeka pred glasam celiga naroda. De se imenitne vprašanja, ktere človestvo zadevajo, brez pripomoči mogočne slovanske rodovine obstojno dognati ne zamorejo, to je v nar novejši dóbi stara, košata slovenska lipa s svojim na dalekó se glasečim šumenjem dovelj razumljivo zapovedala. Vejčica tega drevesa pa se je že nekdanj v pesmih naše zbirke gibala.

S tem sklene slavni pesnik predgovor zbirke slovenskih narodskih pesem.

(Dalje sledi.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Spod Marburga 9. listop. — a — Ljube Novice! od vsih krajev mile Slovenije od letašnje nimaste letine le žalostne glase prinašate. Bodi Bog milosten! tudi mi se moramo vašim tožbam pridružiti. Slavno Marburško krogovinsko poglavarstvo se je tuonda na višo vlado z opominom obrnilo, da bi se grozeči sili k létu nekako v prestrege šlo. Ino res! sterni je čisto malo, vina le troha in sadja nekaka mervica. Tudi koruna, ali kakor tu pravijo, boba, je le betva, in še to hoče gnjiti; zelja, répe ino merkevce pak še veljá, kar je je. Hvala Bogu! de imamo ravno zdej lepo suho vreme za ozimino! — Pri nas so še ljudje srednjo mero zdravi, ali v Črešnjevci med Poljčanami ino Bistricoj razsaja užé čez pet tednov zlo hudobna kolera bljuvnica, nehava sicer, vendar jih je, kakor govorica

gré, mnogo čez sto vzela; tri hiše so prè celò izmerle. Tudi griza ino merzliza ste nekoliko popred hudo delale. — Razboji ino vmés celò uboji se na redko godé, ali tatvin več, posebno živeža. — Naši vsakakor srečno izvoljeni župani si veliko truda ino studa uživajo; nad njimi se zdej očitno kaže zreli sad naših doslešnih opakih ljudskih šol, ktere so še, Bogu ino človekoljubom bodi potoženo! kakor pred leti: nemškuta, ta stara mōra naše narodne omike silno davi; nikdar si nikake najmenjše premene ne upa, ker se na izrazne ukaze od drugod čaka. Kadaj bo zasijala zarija ljudske omike! V tej zdaj Cirkovski dekaniji je bil 4. t. m. osmi učiteljski zbor: lepe reči so se govorile, ino to je za sedanjo pripravo osnovo učivnic na kmetih — zadosti.

Iz Brešc. — o — 5. dan t. m. so nam pripeljali nov zvon še čez 24 centov težák, iz Ljubljane, ki ga je slavni zvonár g. Samasa s tolikšno umetnostjo vlil, da ga je cela fara, ki je denarje za-nj zložila, serčno vesela. V nedeljo 10. dan t. m. so ga z veliko slovesnostjo v zvonik obesli. Veselí nas, da imamo zvonarja na Slovenskim, ki ga mu ni kmalo para. Samasatovi izdelki so zares prave mojsterske dela!

Iz Celja 16. listopada. — š — Že od 11. t. m. imajo pri nas porotno sodnijo, to je, sodnijo po prisežnih možéh. Ta dan zjutraj je bila perva, 13. t. m. pa druga taka obravnava. Svetovavec c. k. Graške nadsodnije, g. vitez Acula je predsednik porotne sodnije v Celji. V prihodnjih „Novicah“ bomo kaj več od tega povedali.

Iz Št. Vida nad Ipavo. O postavnim času se je tudi v Ipavskim Št. Vidu šola začela, in scer — z neko slovesnostjo. Naš, že od zadnjiga šolskiga izpraševanja znani, mladi govornik Albert žl. Živichofen je namreč prvi šolski dan svoje obilno zbrane tovarše in tovaršice z lepim ginljivim nagovorom s svojo navadno priserčnostjo in nježnostjo pozdravil, ter jih opomnil h neutrudeni marljivosti, h lepimu zadržanju in h dolžni hvaležnosti prot svojim učenicam in prot našimu svitlimu Cesarju. Po dokončanem nagovoru je enoglasno po celi šoli veselo „Živio“ zadonelo, in vsi učenci in učenke zapojejo v lepim soglasji „Cesarjevo pesem“. V nepopisljivi radosti se mi je sercé topilo, slišati, s kolikšnim ognjem so nedolžni otročiči to veličastno pesem povzdignili. Nedvomljivo je to spričevanje, da mati Slava že v mlade serca svojih otrok domoljubje in zvestobo do prestola z veliko skerbjo zasajuje.

*Iz Dolenskiga. — č. *)* V Šmarski fari ste se županii Šmarja in Grosúplo (Razsúplo) volitve županov in svetovavcov prav lepo doversile. Volivci so se takó mirno in lepo obnašali, da jih je bilo veselje viditi. Iz tega lepiga obnašanja se lahko vidi, da so prebivavci omenjenih dveh sosesk pametni možjé in da so se z razlago začasne srenjske postave natanjko soznali, kar se še več iz tega povzame, ker niso dvéh šuntavcov, ki sta se bila iz bližnje okolice k njim priklatala in jih pri volitvah ovirati mislila, nikakor poslušali, ampak jima ročno pot pokazali, ktero sta bila prišla. Posebno lepo in možko se je v ti zadevi obnašal g. Jožef Jagodic, ki je imenitnost svobodne volitve tako lepo razložil, da sta imenovana podpihavca kmalo vés pogúm zgubila in svoje kopita pobrala.

Iz Dolenskiga 14. listopada. Prerajt za gruntno odškodnino z nekdanjimi podložnimi Rakovnske grajšine gré tako gladko in čisto naprej, da je veselje. Veči del sploh pridejo k prerajtu, in prevzamejo precej plačilo ali dolga od léta 1848 ali kapitala. Tisti pa, ki zavolj menj premožnih okoljstov precej plačati ne morejo, brištna plačila zagotovijo. Že nekaj tavžent goldinar-

*) Rob. Prutz, die politische Poesie der Deutschen. In Lit. hist. Taschenbuch 1843.

jev je za precej plačilo zapisanih. — Enako lepo so se neki tudi podložni družih gospósk iz daljnih krajev obnašali. Tako se védejo možjé, ki pravico spoznajo, in kateri v krajih prebivajo, v katerih še satan ni tiste ljulike sejal, od ktere so Novíce v 26. listu t. l. tako resnično govorile. Žalibog! de ni povsod taka, in de nekteri, zapeljani po lažnjivih prerokih, nočejo priti k prerajtu, in če tudi pridejo, se gerdo obnašajo in le vedno eno trobijo, de je vse preč, vse dolj — in od ces. patenta od 7. kimovca 1848, in 4. sušca 1849 nič vediti nočejo, in kerim se od nekiga patenta sanja, kteriga nikoli ni bilo in kteriga nikoli niso vidili; takim se cesarski služabniki distriktnih komisij le grajšinski najemniki zdijo, in vse odškodninsko delo jim je le sleparija! Oj grôzna slepota, ktera vse cesarske postave tají in se s tem le sama sebi nar veči škodo dela!

Iz Dolenskiga 18. nov. n. Z veseljem slišimo, kako lepo distriktna komisija za odškodovanje zemljiš v Višnjigori napreduje; tako postavim je obljubilo že veliko podložnikov Rakovniške grajšine dozdej 2560 gold. kapitala precej odrajtati, med tem, ko je že več družih grajšin enako poravnanih. Nadjamo se, de bo vsaki bolj premožni podložnik enako storil, ker mu potem ne za kapital ne za obrest (čimž) nič skrbeti treba ne bo; on bo sam svoj gospod. Ali, de gré to delo tako dobro spod rók, se imamo tudi gosp. Gutmanu, komisijnimu vodju, zahvaliti, ki z nekdanjimi podložnimi tako lepo in se po domače pogovarja, in kar jim je vediti potreba, jasno razklada, de skoraj vsak popolnoma zadovoljin domú gré. Seer pa tudi zamoremo reči, de se tudi kmetje večidel pametno vedejo, neposlušajoči tistih brezvestnikov, ki vun in vun brez pravice vpijejo: „Vse je preč, vse je preč.“ De gosp. Gutman tudi, kakor se spodobi, v domačim jeziku kmetam dopisuje, nam ni treba opomniti, le samo to bi še želeli, de bi se razločno iména in dan pisale, ker hitro pisanih listov prosto ljudstvo brati ne more. — Po naznanilu „Časnika“ se misli ena podružnica Višnjogorske komisije, mnogim vošilam zadostiti, začasno v Mokronog preseliti.

Novičar iz Ljubljane.

12. dan t. m. je bila v Ljubljani volitev mestniga župana. Ker po postavi Ljubljanske županije mora izvoljeni čezpolovico glasov vsih 30 odbornikov, tedaj 16 glasov, imeti, in ker te čezpolovičnice nobeden pri 1. volitvi ni dosegel (g. Ambrož je 15, g. Dr. Burger za njim nar več, namreč 9 glasov, dobil) se je móгло vnóvič voliti. Pri drugi volitvi je dobil g. Ambrož 16, g. Dr. Burger pa 11 glasov; — toraj je bil g. Ambrož za župana izvoljen, ki se je po tem z lepim govorom zahvalil za zaupanje, ki se mu je z izvolitvijo skazalo, in ktero si bo, četudi presvitli Cesar to volitev poterdijo, z neutrudljivim obnašanjem v prid Ljubljanskiga mesta zaslužiti vedno prizadeval. In le ta prid Ljubljanskiga mesta je bil edini nagib, ki je odbornike pri ti volitvi vodil. G. Ambrož, rojen Ljubljančan, dobro znan z vsimi razmerami Ljubljanskiga mesta in vnet za blagor svoje domovine, je bil delj časa kantonski komisár, bo tedaj vedil tudi v vsih postavnih zadevah prav ravnati; v govorjenju kakor v pisanju obéh jezikov je popolnoma mojster, kar je Ljubljanskimu županu neobhodno potrebno, in ker mu zraven žive dobre volje za mestni prid njegov sedanjí stan tudi toliko časa pripustí, de se bo zamogel velikim nalogam in dolžnostim svojiga poklica vés in popolnoma vdati — so vse to spricanja, zakaj de

so odborniki njega izvolili, kterimu je mesto že poprej pri volitvah odbornikov posebno zaupanje s tem skazalo, de je bil — v primeri števila volivcov volitnih redov — med vsimi odborniki z nar obilnišimi glasovi izvoljen. — Pred volitvijo župana se je sklenilo, de naj župan stanovanje v mestni hiši brez plačila ima, zraven tega pa še 1500 gold. na léto in za kurjavo 100 gold. — Gosp. Dr. Dragotin Melcer, dosihmal v službi pri Celjovski c. k. bukvarnici, je te dni službo skriptorja pri c. k. Ljubljanski bukvarnici nastopil. — Danes je po družbinah postavah velki létni zbor kmetijske družbe v Ljubljani, kteriga pa odbor ni mogel dolgo poprej očitno napovedati, ker ni vedil, ali bojo tudi svitli nadvojvoda Janez ta dan poterdili. — Naš neutrudljivo pridni g. fajmošter Vertovec je lepo „sporočilo slovenskim vinorejcam“ spisal, ktero bomo še letašnje léto Novícam v posebni dokladi priložili. V očitni dokaz neutrudljive pridnosti našiga slavniga očaka slovensine naj bo častitim bravcam tudi to naznanilo, de je g. fajmošter občinsko zgodovino (allgemeine Weltgeschichte) v slovenskim jeziku že do cesarja Avgusta dognal; 27 velicih pa tanjko pisanih pól je že gotovih, za to ker se je g. pisatelj pri Grekih in Rimcih, od katerih naša omika izvira, delj pomudil; v daljnim spisu se pa misli bolj ob kratkim vésti. Bog ohrani ljubo zdravje slavnimu móžu, de nam to in še več družih del podelí. — Naš mnogospoštovani deželni poglavar g. grof Chorinsky je prišel iz Dunaja nazaj; za gotovo in z veseljem vémo povedati, de vse tiste govorice, ki so se po Ljubljani in clo po deželi zatrosile, de pride iz Ljubljane preč, so prazne kvante, kterih se nam v Ljubljani ne manjka, ker on ni nikdar na odhod mislil, ampak je prav rad v Ljubljani.

Novičar iz mnogih krajev.

Govorica od vojske je ta teden zlo potihnila, ker se je Pruska vlada z avstrijsansko zopet v bolj prijazne pogovore spustila. Tudi cena srebra, ktero nekteri za znamenje bolj vedrih ali oblačnih časov imajo, je spet nazaj šla do 23. Če pregledamo armade, ki jih ima sedaj Avstrija po mnogih deželah, očitno vidimo njeno veliko moč, ktero že zdaj ima, ktero bo pa še povikšala po novi naberi vojakov, ki je razpisana za to léto. Pri ti novi nabéri se ima po ces. patentu od 5. grudna 1848. léta le s tem razločkam ravnati, de, ker se nabéra (rekrutiranje) zlo mudí, imajo kantonski poglavarji večí del opravil prevzeti, in iz popisnih listov i. t. d. narpoprej iména tistih fantov sestaviti, ki imajo iz prvih 4 klasov dolžnost vojaškiga stanú. Ko bo ta imeník v eni županii napravljen, se bo 3 dni za pritožbe pri županii nabil; 4. dan se bojo pritožbe razsodile, in kmalo potem se bo v oklicanih dnéh srečkanje ali lozanje začelo, in koj potem se bo na mestu srečkanja tolikšna nabéra (štelinga) začela, kolikor ima županija novíncov odrajtati. Ker zna biti, de se iz prvih 4 klasov ne bo moglo dostojno število nabrati, se bo tudi v sledeče klase séglo. Ni res, kakor nekteri kvantajo, de se bojo pri nabéri že fantje od 16. léta nabirali, ampak le pri tistih se ima začeti, ki bojo konec grudna tega léta 20. léto dopolnili.

Tiskarni popravki.

V listu 45. v dopisu iz Gradca 2. list. namest Dr. Kovač beri Dr. Kopač. — V listu 46. v sestavku »Slovenske narodske pesmi v nemško prestavljene« v 2. verstí namest svoje beri njihove — in v 5. verstí namest te vne-ma beri vne-ma te.

Današnjimu listu je pridjan 36. dokladni list.